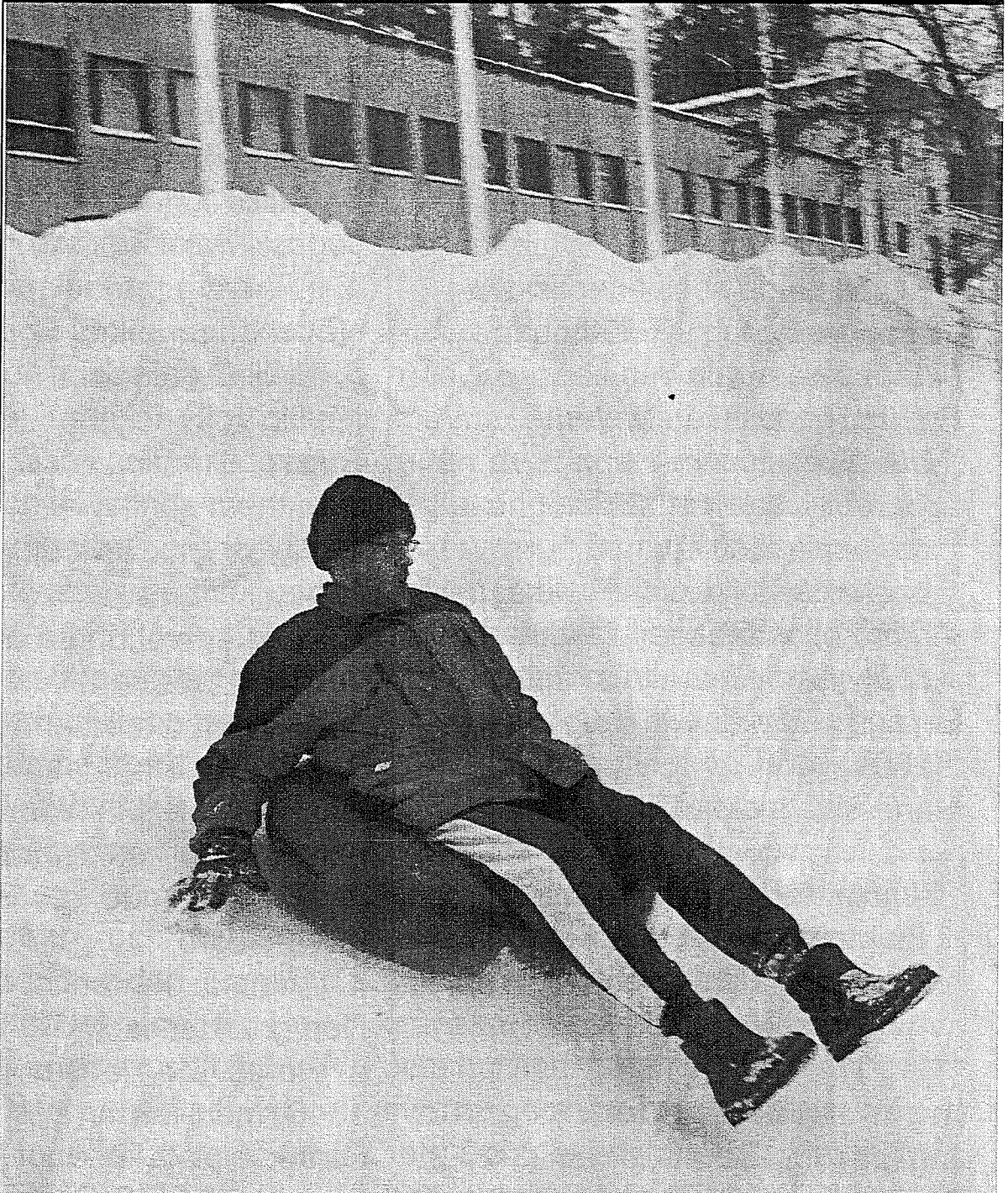

1 • 2004

KÄNSELSPRÖTET

Föreningen Finlands Dövblinda rf

Jan - Feb

Regionala lösningar på bristen av tolkar

Social-haptiskt responssystem

Vintermotion i Pajulahti

Innehåll:

Ingas meddelanden	2
Fem frågor	2
Ledare: Beröring genom tiderna: K. Pyykkö	3
Forskningsprojekt på licentiatnivå om dövblindas kommunikation godkänd: K. Pyykkö	4
Utvecklingen av ett heltäckande social-haptiskt responssystem: R. Lahtinen	6
I mars är centralbyrån i liris:	8
Personligt assistentsystem bör utvecklas: H. Hoppo	11
Lokomotivprojektet söker regionala lösningar på bristen av tolkar: K. Pyykkö	13
Vintermotion återigen i Pajulahti: K. Pyykkö	16
Finlands Dövblindas rf styrelse 2004	19
Månadens tecken: liris	20

Pärmbild: På vintermotionslägret i Pajulahti åkte vi i backen på innerslangar. På bilden Jari Kalijärvi. Bild: H. Majava

Ingas meddelanden:

Jag är ledig vecka 9, d.v.s. 23-27.2. Påskveckan är jag också ledig 6-8.4. Vi har klubbens vinter motionsdag i Kuortane 10.3.-04. Är du intresserad så hör du av dig.

Ha det så bra och njut av vårsolen.
Inga

Fem frågor:

1. Vad är lynx lynx?
2. Hur många år har förflutit sedan J.L. Runebergs födelse?
3. Vilka länder finns på det forna Jugoslaviens område?
4. Räkna upp Finlands tre äldsta städer.
5. Vilken är Finlands minsta fågel?

Svar:

1. Lynx lynx är lodjurets latinska namn.
2. Det är tvåhundra år sedan Runebergs födelse. Hans födelsedag infaller den 5 februari.
3. Slovenien, Kroatien, Bosnien-Herzegovina, Makedonien och förbundsrepubliken det forna Jugoslavien bestående av Serbien och Montenegro.
4. Åbo är Finlands äldsta stad. Den grundades år 1229. Näst äldst är Borgå. Den anses ha grundats 1346, men det är inte helt säkert. På tredje plats kommer Raumo som grundades 1442. Dessutom har förhistoriska stadsruiner hittats åtminstone i Kokemäki och Tavastehus.
5. Finlands minsta fågel är kungsfågeln. Den är 9 sm lång och väger 6 gram. ■

Beröring genom tiderna

Den här tidningen handlar med allt skäl mycket om Riitta Lahtinens licentiatavhandling. För dövblinda och syn och hörselskadade har information genom beröring alltid varit ytterst viktig. Teckenspråk används taktilt från hand till hand. I olika familjer har man använt olika kommunikationssätt genom tiderna, så som t.ex. den dövblinde mannen som värdinnan genom beröring gav tecknet: hämta vatten, gå efter ved.

Nu har man för första gången undersökt ett kommunikationssystem som grundar sig på beröring. Riitta har inte enbart undersökt vissa personers sätt att kommunicera med kroppen. Hon har forskat i kroppskommunikationen, och hur dess system uppstått, hur den fungerar och utvecklas under en lång tid. Hon håller på att utveckla ett sätt på vilket systemet kan utmärkas, "skrivas".

I Finland har man inte tidigare gjort en så här omfattande undersökning om de dövblindas kommunikation. Medicinsk forskning har gjorts både i Finland och utomlands. I Sverige

har Johanna Mesch undersökt de dövblindas "ja" och "nej" respons och samtalets växelverkan i taktilt teckenspråk.

Riittas undersökning "breder ut sig i hela kroppen". Undersökningen kommer att vara av stor betydelse, redan av den anledningen att den är på engelska. Den borde få sin motsvarighet på finska och teckenspråk. Riitta har påbörjat också detta arbete men det är på hälft. Men det är forskningen också – hon har för avsikt att utveckla den till en doktorsavhandling. Vi hoppas att hon får understöd i detta arbete.

Säkert förenar sig alla i lyckönskningarna och önskar Riittaa god fortsättning i hennes forskning. Enligt granskarna har hon i sitt licentiatarbete fått fram något nytt, hon är i färd med att göra en vetenskaplig revolution. Och det bästa av allt: målet för forskningen är de dövblindas kommunikation.

Katri Pyykkö
Informatör/huvudredaktör ■

Forskningsprojekt på licentiatnivå om dövblindas kommunikation godkänd

Katri Pyykkö

Pedagogie magister Riitta Lahtinens licentiatarbete "Utvecklingen av heltäckande social-haptisk respons" godkändes den 5.2. vid Helsingfors specialpedagogiska institution. Forskningsarbetet är en case study av spridningen av "ja" och "nej" responsen och dess upprepa- de användning i familjer där någon medlem har en framskridande hör- selskada. Som granskare fungera- de professor Heikki Hämäläinen från Åbo universitets psykologiska insti- tution och professor Jan-Ola Öst- man från Helsingfors nordiskfilolo- giska institution. Professor Jarkko Hautamäki från Helsingfors special- pedagogiska institution som också fungerat som Riitta Lahtinens hand- ledare ledde förrättningen.

Granskningen

Lahtinen samlade material i 12 år och analyserade och skrev sitt ar- bete på två år. Som resultat av forskningen uppstod ett social-hap- tisk responssystem som stöder fa-

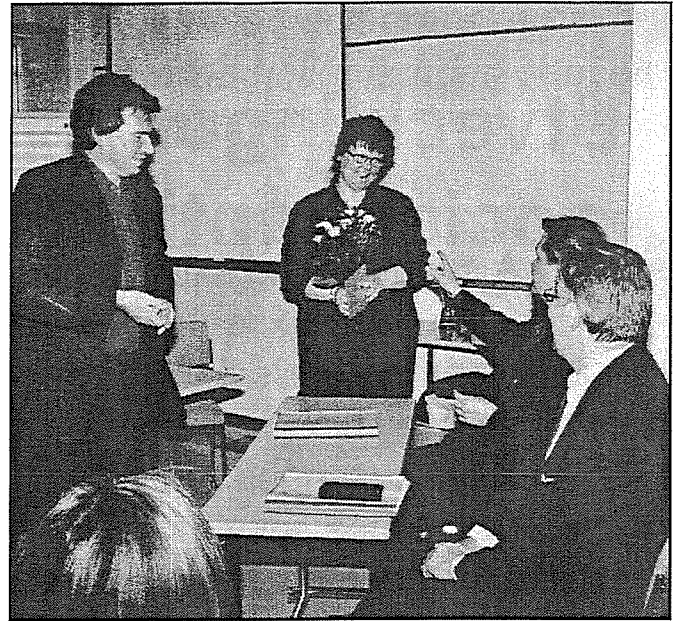
miljens kommunikation. Östman kallade systemet t.o.m. språk. Sys- temet ger den dövblinde sådan in- formation som han annars inte kan få. Med hjälp av systemet får man information av sakernas samman- hang och den ömsesidiga förståel- sen ökar. Hela kroppen används helhetsbetonat som stöd för endera tal eller teckenspråk eller som en självständig del i olika situationer. De mest godkända kontakterna är hän- derna, armarna, skuldrorna, den övre delen av ryggen, men man kan också ge tecken t.ex. på benen och fötterna.

Granskningen av Riitta Lahtinens li- centiatarbete var trevlig och varm- hjärtad. En liten föreläsningssal fyll- des av människor. De forskarkam- rater som kommit för att lyssna stan- nade förvånat vid dörren. Vanligen är endast få personer närvarande: forskaren själv, handledaren, 2 granskare och några studiekamra- ter. Nu fanns dövblinda och olika föreningar representerade.

Pirkko Pölönen berättade ännu om gruppen som Riitta har undersökt

Verksamhetsledare Kai Leinonen överräckte blommor till Riitta.

Evenemanget var intressant. Först presenterade Riitta Lahtinen sitt arbete. En av de intressantaste sakerna var att de responsrörelserna minskade när parförhållandet utvecklades. Det här kan var och en tolka på sitt sätt. Man släpper hellre en bekant person nära sig än en obekant.

Riitta Lahtinen har samlat material i 12 år. I sitt licentiatarbete har hon endast analyserat "ja" och "nej" responser. Valet av dessa motiverade hon med deras frekvens: de används mest, de har de flesta variationerna. T.ex. kaffe basserar sig på tecken, men "ja" och "nej" variationer finns hur många som helst.

Granskarna var mycket strikta men å andra sidan berömde de hela tiden de innehållsmässiga resultaten. De ansåg arbetet vara samhällligt

viktigt. Bägge granskarna bedömde att Riitta Lahtinen hade kommit något nytt och stort på spåren – man nämnde t.o.m. vetenskaplig revolution. Om det inriktar sig på språkvetenskap, hjärnforskning eller specialpedagogik lämnade granskarna att avgöras av Riitta.

Ibland var kommentarerna rätt skarpa men de riktade sig mot sättet att föra fram saker, så som tabellerna och deras innehåll. Mot slutet påminde Heikki Hämäläinen att granskarna är ytterst stränga eftersom man överväger att upphöja Lahtinens licentiatarbete till doktorsavhandling. Om hon gör de ändringar som förutsätts kan hon framlägga sitt arbete som doktorsavhandling. Detta är ovanligt. Det innebär att Lahtinens licentiatarbete inte publiceras i detta skede. ■

Utvecklingen av ett heltäckande social-haptiskt responssystem

Riitta Lahtinen

Jag har nu nått ett övergångsskede i mitt långvariga arbete. Mitt licentiatarbete godkändes den 5 februari. När jag i tiden började föra dagboksanteckningar om Russis och min kommunikation visste jag ännu inte vart det skulle leda.

Namnet på mitt arbete är "Utvecklingen av helhetsbetonat social-haptiskt responssystem". Det behandlar spridningen av "ja" och "nej" responssignaler i familjer där den ena har en framskridande syn- och hörselskada. Jag undersökte hur hela kroppen - från huvudet till fotabjället - i det ögonblick då man ger och mottar respons.

Den huvudsakliga slutsatsen i min undersökning är ett social-haptiskt responssystem som stöder familjens kommunikation. Systemet ger dövblinda och syn- och hörselskade en kunskap som annars är utom räckhåll. Det ger ytterligare vetenskap sakernas sammanhang.

Det ger växelverkan mellan dem som samtalar, och sålunda är den dövblinde i en mera likvärdig position än utan denna tilläggsinformation.

Min forskning är kvalitativ. Där skildras genom egna iakttagelser hur en familjs, ett pars givande och mottagande av respons utvecklas under en lång tid. Den är en skildring av hur kommunikationen utvecklas hos ett par. Forskningsmaterialet består av dagboksanteckningar, videoinspelningar och skriftliga artiklar under 12 år. Analysen och sammanställningen av materialet tog ytterligare 2 år i anspråk.

Huvudinformatörer var alltså Russ och jag, den ena syn- och hörselskadad, den andra seende och hörande. Jag hade dessutom 7 dövblinda informatörer av vilka jag också fick kunskap och erfarenheter för mina undersökningar.

Grunden för haptisk forskning

Jag antecknade alla iakttagelser och erfarenheter. I min forskning behandlade jag denna information med hjälp av haptiska begrepp. Haptik innebär samtidig beröring, observation av rörelse och plats. Jag registrerade de områden på kroppen där responsen gjordes: handflatan, axeln, ryggen, foten, benet etc. Jag inkluderade rörelseriktningen, rörelsesättet, antalet rörelser, omgivningens inverkan på situationen (belysning, ljud) samt de utnyttjade kommunikationskanalerna d.v.s. den information som fås genom hörseln eller synen.

Jag strukturerade mina fynd och de slutsatser jag dragit av dem. Jag analyserade fynden ur den synvinkeln hur beröringen, rörelserna

Riitta Lahtinen och granskarna. Granskarna håller handen som ett rör för ögat.

kroppsnärheten upplevs och identifieras i olika omgivningar. Av denna analys utvecklades undersökningens grundpelare, de social-haptiska elementen. Analysen av "ja" och "nej" responsen avslöjade 22 utvecklingsnivåer, som är ett bevis på hur kroppen och sinnena anpassar sig och respons genom kroppen utvecklas under en lång tid.

Mitt forskningsresultat är ett responsystem som utnyttjar flera sinnen d.v.s. ett social-haptiskt responsystem. Med ordet social betonas att det är fråga om den dövblindes eller syn och hörselskadades interaktion med vilken annan person som helst. För en dövblind är växelverkan ingen självklarhet.

Som forskningsresultat framkom också en grundbeskrivning av responsernas notations- eller betydelsesystem. Genom detta pilsymbolsystem kan man återge rörelserna mellan informatörerna (eller den tredje personen) i sju olika riktningar.

Mitt licentiatarbete är skrivet på engelska. I denna text har redan många begrepp använts, men det återstår ännu att skapa de finska och teckenspråkiga begreppen. Doktoravhandlingen är under arbete. ■

I mars är centralbyrån i liris

Text och bild: Katri Pyykkö

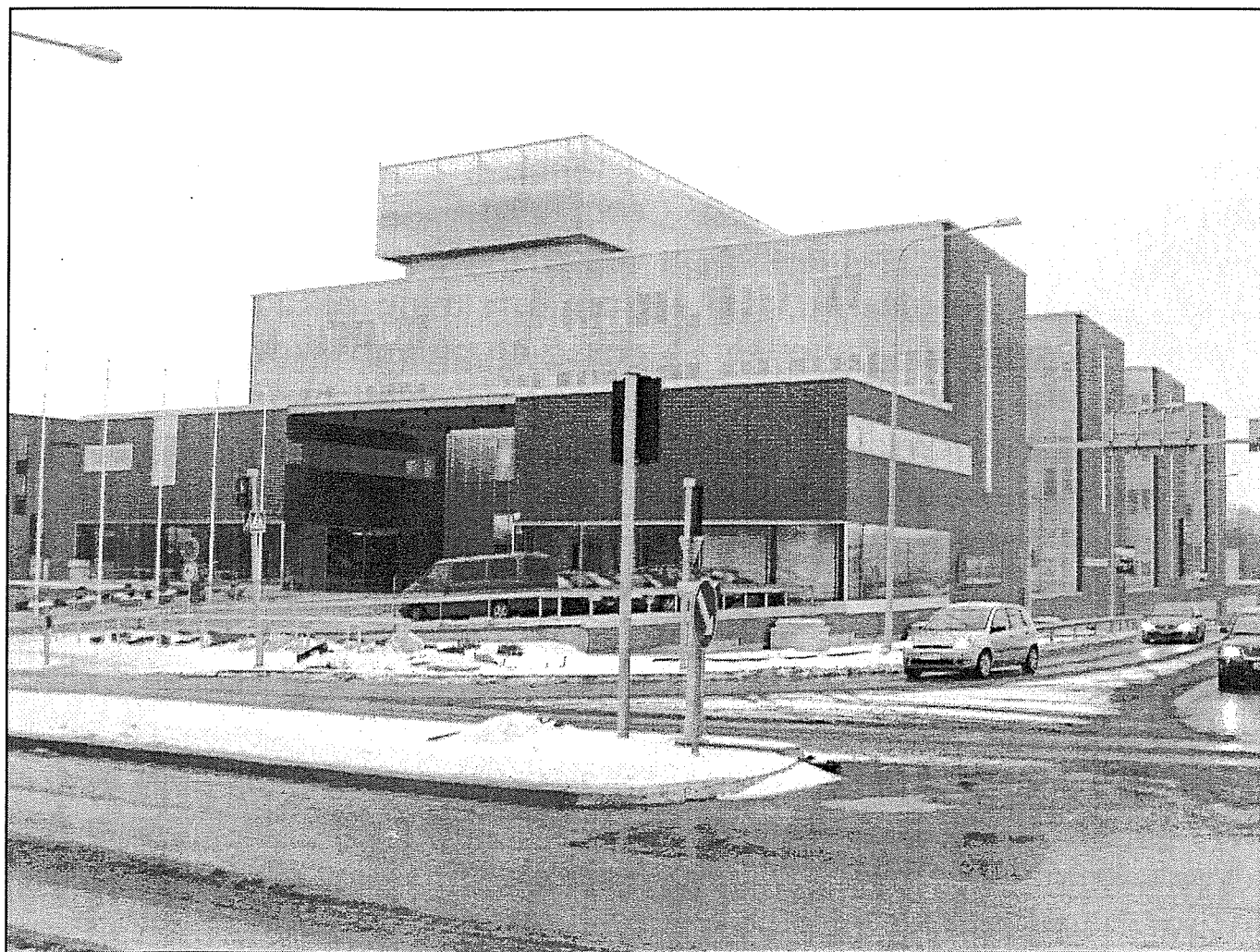
Centralbyrån för Finlands Döblinda rf flyttar i slutet av februari den 26. 2. in i liris-centret. I början av mars är verksamheten redan i full gång.

liris-centret är redan färdigt. Byggnaden har redan överlåtit till Fas-

tigheten liris Ab. I praktiken pågår ännu byggnadsarbeten t.ex. i auditoriet.

Alla ytor i liris är mycket dämpade. Den mata ytan bländar inte alls. På fönstren finns också små vita prickar som förhindrar bländning. I Central-

liris-centret sett från Östra centrum

byråns utrymmen är väggarna vita, dörrarna grå och plastmattan grå-vit.

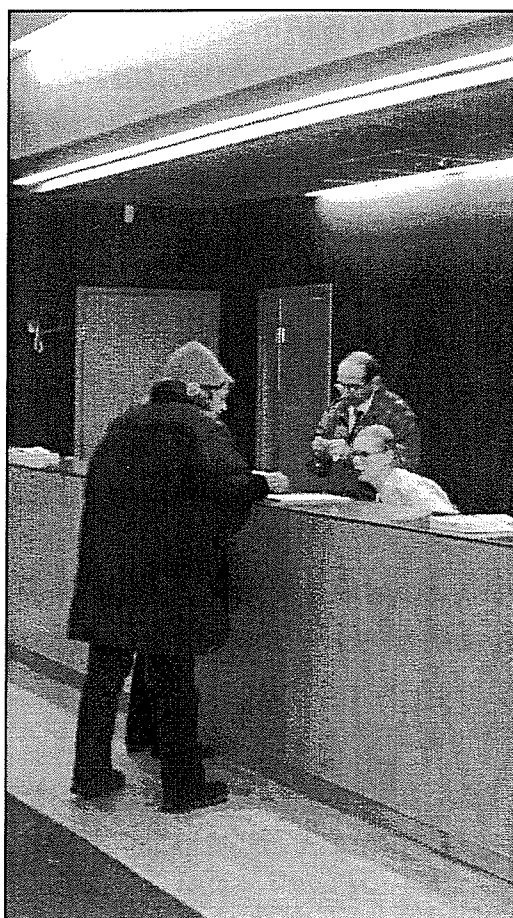
Flytten på gång

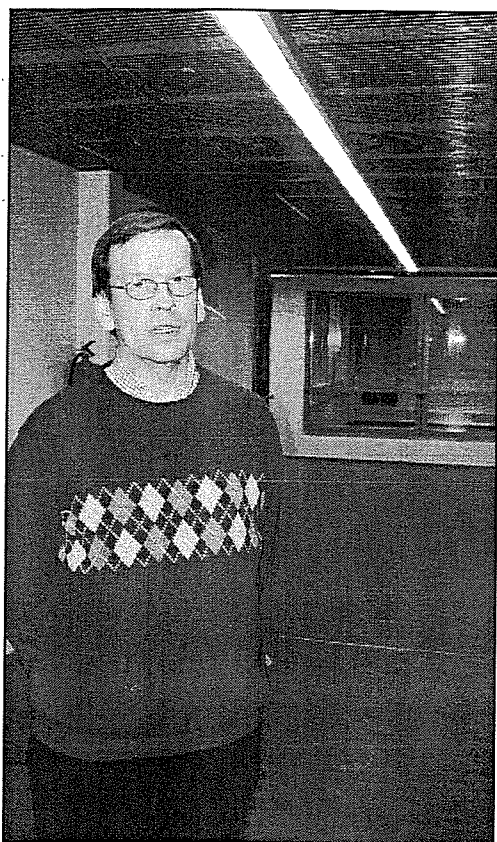
Till liris har redan flyttats eller flyttas som bäst De Synskadades Centralförbunds olika funktioner, Helsingfors och Nylands Synskadade rf, De Synskadades Kulturtjänster rf, Fysioterapisektorn rf. Finlands Dövblanda rf är klar med sin flyttning i början av mars.

Den längsta flyttningstiden behöver Celia – De Synskadades bibliotek. Det är besvärligt att flytta tal- och punktskriftsböcker. Bibliotekstjänsterna stängs 1.2. Biblioteket öppnar 13.4. efter påsk.

Telefonväxlarna förblir oförändrade. I SFC:s personalnummer sker förändringar. Numren för de Dövblandas personal förblir desamma med några få undantag. Föreningens ut-

Receptionen finns genast till vänster i ingångshallen. Där får alla personalmedlemmar ett tillfälligt tillstånd att röra sig på området. Anita till vänster tecknar åt Riitta som fungerade som tolk. I bakgrunden Kai och distriktssekreterare Heli. I förgrunden representanter för bevakningsfirman som berättar om tillståndens användning. I bilden bredvid Marjaana och Anneli samt en representant för bevakningsfirman.

SCF:s nya verksamhetsledare Mauno Lehtinen kom för att hälsa på de första personalmedlemmarna som kommit för att bekanta sig med de nya utrymmena. I bakgrunden syns konferensrummets fönster.

rymmen i liris fjärde våning är för små. Hela personalen rymmer inte in. Kommunikationsprojektets och Tolkanvändningsprojektets arbetsrum hyrs av Kulturtjänst i 5:te våningen och dagverksamheten finns nära centralbyrån. Sålunda förändras projektarbetarnas bordstelefonnummer på grund härav.

Iris har en restaurang som sköts av Sodexo. Den öppnade 12.1. Restaurangen kan besökas såväl per-

sonalen, kursdeltagarna i Rehabiliterings-liris och andra kursdeltagare som andra personer som besöker huset. Man kan beställa servering från restaurangen. Man kan också hyra liris' möteslokaler, bastu och simbassäng mm. Priserna är ännu inte klara.

Besökstider kan reserveras

Man kan besöka liris-centret. Vi rekommenderas april-maj som besökstid. Då fungerar all service. Vi tar emot anmälningar i vår kundbetjäning telefon (09) 3960 4430 / Riitta Hartikainen. Utbildningsreservationer görs per e-post riita.hartikainen@nkl.fi

På liris-centret finns det ett sinnesutrymme vars tema är naturen. Därutöver finns Primé café. Det är ett undervisningskök. Sinnesutrymmet presenteras skilt, men ett besök på Primé caféet omfattar också åtminstone en kort presentation av sinnesutrymmet. Besöket räcker 20-25 min. Det rymmer högst 10 personer.

Invigningsfesten av liris äger rum 14.5. "Öppna dagar" anordnas för intressegrupper och andra så som invånarna i Östra centrum under vårens lopp. ■

Personligt assistentsystem bör utvecklas

Ett sammandrag av intressebevakningssekreterare Heidi Happos seminarierapport

Tröskeln rf anordnade ett seminarium om personlig assistens. Projektet innehöll många intressanta inlägg.

Under seminariet framfördes Tröskelns nya projekt – HAJ projektet eller utvecklingen av personligt assistentsystem. Projektets viktigaste syfte är att få systemet att motsvara den handikappades behov. Dess uppgift är också att upplysa om assistentsystemet på olika håll. Syftet är att skapa olika verksamhets- och finansieringsmodeller för systemet.

Till en början tar vi reda på hur systemet fungerar för närvarande. För ändamålet har vi samlat uppgifter av handikappade arbetsgivare, personliga assistenter och sådana som arbetar inom systemet.

Som projektkoordinator fungerar Marjo Heinonen från Tröskeln rf. Till projektets ledningsgrupp hör personer från Tröskeln rf, Muskeisjukdomsförbundet rf De Synskadades Förbund rf samt Finlands MS förbund.

Systemet minskar behovet av anstaltsvård och befrämjar jämställdhet.

Elina Akaan-Penttilä, handikappombudsman för Invalidförbundet, tidigare jurist vid Tröskeln rf, redogör för vad handikappservicelagen säger om assistentsystemet. Då lagen stiftades år 1986 konstaterades i regeringens proposition att syftet med assistentsystemet var att stävja och minska behovet av anstaltsvård för gravt handikappade. Man strävade också till att i vissa fall erbjuda ett alternativ till serviceboende. Assistenten är en viktig nödvändig garanti för deltagande- och verksamhetsmöjligheter. Syftet med lagen är också att befrämja jämställdhet för den handikappade som medlem i samhället. Enligt lagen måste servicen anordnas enligt kommunens behov såväl innehållsmässigt som kvalitativt.

Enligt lagen kan man få en assistent på två olika sätt. Assistenten kan beviljas som ekonomisk stödåt-

gärd. Då är det fråga om kommunens anslagsbundna tjänster. Assistenten kan också beviljas genom serviceboende. Serviceboende är en subjektiv rättighet. Sådant bör ordnas också om kommunens anslag är knappa. I det här fallet är den personliga assistenten en del av boendetjänsten och oundgänglig för att den handikappad skall kunna klara av vardagslivet. Av detta dra Akaan-Penttilä en klar slutledning: också en personlig assistent är en subjektiv rättighet om personen fyller de krav som lagen kräver för serviceboende. Högsta förvaltningsdomstolen har avgivit ett positivt beslut härom år 2001.

Akaan-Penttilä påminner om att den handikappade har två olika förhållanden inom assistentsystemet. Han står i ett arbetsförhållande till assistenten och i ett kundförhållande till kommunen. I vissa kommuner sköter dock kommunen löneutgifterna. Trots detta står den handikappades rätt som arbetsgivare fast. Han måste ha rättshandlingskapacitet för att fungera som arbetsgivare. Han bör också följa den gällande arbetslagstiftningen.

Man strävar till att utveckla systemet

Överinspektör Aini Kimpimäki från social- och hälsoministeriet berättar

att man har försökt utveckla det personliga assistentsystemet. Man har t.ex. funderat över olika finansieringssätt. Dessutom har gjort upp en plan hur assistentsystemet kunde ändas till en subjektiv rättighet. Det här innebär dock inte att det skulle gälla alla handikappade. Problemet är också att de nya subjektiva rättigheterna kan försvaga möjligheterna för andra tjänster. År 2002 grundades inom SHM en utvecklingsgrupp som skall begrunda utvecklingen av systemet.

Dessutom har man inom ministeriet uppgjort olika utredningar och statistik för att förverkliga assistentsystemet. År 2001 erhöll 3246 personer tjänster, år 2002 var de 3517. Assistenttjänster beviljas olika antal timmar enligt klientens behov. Under 20 timmar i veckan erhöll 49 procent, 21 – 40 timmar över 41 procent. Endast 11 procent beviljades över 40 procent av de gravt handikappade.

Svårt att vara arbetsgivare för assistenten

Pia Zaerens berättar om sina personliga erfarenheter av det personliga assistentsystemet. Hon påminner om att kommunernas ersättningspraxis varierar i någon mån. Därför är handikappade som bor i

olika kommuner i olikvärdig ställning.

Enligt Zaerens uppstår det inte problem i fråga om avlöning då kommunen är arbetsgivare. I allmänhet är dock arbetsgivaren den person som får assistens. Då är problemen bl.a. ovetskap om arbetslagstiftningens innehåll, såsom hur arbetsavtal ingås, förpliktelse att betala sjukersättning och avsluta arbetsförhållandet.

När den assisterade är arbetsgivare är den personliga assistentens arbetsrättskydd i en sämre ställning. Inga kollektivavtal existerar inom den här branschen. Det innebär att assistentens lön är sämre än inom vårdsektorn för övrigt. Arbetsgivaren (mottagare av tjänsten) och arbetstagaren (assistenten) kommer sinsemellan överens om villkoren. Endast arbetslagstiftningen begränsar överenskommelsen t.ex. semesterlagen.

För den personliga assistenten är det alltså viktigt att uppgöra ett arbetsavtal och att komma överens om arbetsvillkoren. Man borde stöda och förbättra den handikappades möjligheter att fungera som arbetsgivare. Arbetet som assistent borde också få högre status, säger Zaerens. ■

”Lokomotivprojektet” söker regionala lösningar på bristen av tolkar

Katri Pyykkö

På Stakes initiativ gick man år 2001 in för att hitta lösningar på bristen av tolkar genom Lokomotivprojektet. Då hade man fått en utredning av behovet av tolkar för teckenspråkiga, hörselskadade och personer med talrubbingar. Man söker efter en lösning regionalt med hjälp av nätverkssamarbete.

Lokomotivprojektet täcker i detta nästan hela Finland. I samarbetet deltar nästan alla parter som är intresserade av att utveckla tolktjänsten. I gruppen finns representanter för tolkcentralerna och för andra som erbjuder tolktjänster, organisationer, kommuner, utbildare och tolkarnas fackförbund. Som den färskaste samarbetspartnern återfinns de regionala sociala kompetenscentren. Finlands Dövblindas rf distriktssekreterare är med i grup-

perna. T.ex. Vasa Lokomotivgruppens ordförande är Inga Lassfolk-Herler. Terhi Pikkujämsä är med i den riksomfattande expertgruppen.

Problemen och lösningarna olika

Nu är Lokomotivprojektets första skede avslutat. Arbetet fortsätter dock i regionala grupper. Det kommer hela tiden nya medlemmar till Lokomotivgruppen. Bland seminaremedlemmarna krävde man att få vagnar efter loket d.v.s. verkliga lösningar på problemen så att de som

erbjuder och de som använder tjänsterna drar nytta av dem. Dessa är under utveckling. Problem är en smula olika i lika delar av landet. Lösningmodellerna skiljer sig också. Nylands Lokomotivgrupp har beslutat sig för att utveckla en anskaffningslänk. Länken åstadkommer konkurrens. Kommunen uppskattar behovet av tjänsten och köper den av länken. Kommunens egen betalningsrörelse minskar och tolkarna kan vara säkra på sin lön. Helsingfors, Esbo, Vanda, Borgå och Grankulla håller på att ansluta sig till den nyländska länken. Med de övriga

I Lokomotivseminariet deltog Finlands Dövblindas rf distriktsekreterare. På plats var även många dövblinda samt föreningens tidigare distriktsekreterare. Andra bilden: Stakes generaldirektör Vappu Taipale öppnade seminariet

I seminariet deltog många dövblinda På bilden två tolkar och Hilikka Hyötylä. Övrig publik och längre borta Merja Rouhiainen med tolk.

C nyländska kommunerna förs förhandlingar Det finns intresse för saken.

Ordet konkurrenssätta har skapat debatt. Kommunernas ekonomiska situation är svår. Också representanter från andra områden tillfrågades om man där skulle utsätta tjänsterna för konkurrens. För tillfället är det brist på tolkar. När det råder brist är det svårt att konkurrera. I framtiden kan situationen vara en annan.

E Ett problem i Vasa området är tvåspråkigheten. Inga Lassfolk-Herler säger också skämtsamt, att när någon börjar studera till tolk är alla oroliga för att personen ifråga gifter sig och blir på den vägen.

Bildtelefonen ger upphov till diskussion

I glesbygden är problemet de långa avstånden. En problemlösning vore

distanstolkning med hjälp av en bildtelefon. Under seminariet presenterade också Etu-projektet användningen av bildtelefon. I Joensuu har man redan länge haft i bruk bildtelefonen. Erfarenheterna härifrån visar att bildtelefonen faktiskt aktiverar de teckenspråkiga och sålunda ökar behovet av tolktjänster och antalet tolktimmar.

Det tror man när man hör Kaisa Peltokangas från Alajärvi berätta med hjälp av bildtelefonen hur hon använder den. Hon använder den för att sköta sina egna ärenden. T.ex. bankärendena sköts smidigt genom distanstolkning. Det är också trevligt att prata med teckenspråkiga vänner. Kaisa ringer också till sina hörande vänner och släktingar genom Etu-projektets distanstolkningscentral.

Bildtelefonen väckte också en diskussion om tolkarnas arbetsförhål-

landen. På en liten bildskärm är det tungt att tolka en längre stund. Jo-ensuuborna föreslog en stor bildruta. Finlands Dövblinda rf har också haft ett eget bildtelefonsprojekt där man sökte lösningar för användningen av bildtelefon för dövblinda.

Viktigt att lära sig använda tolk

Man dryftade också problemet om klienternas okunskap om tolktjänsterna och oförmåga att använda tolk. Problemet finns både när det gäller tolkning av tal och teckenspråk och tolkning för hörselskadade. Finlands Dövblinda rf har försökt åtgärda problemet redan år 1998 då vi publicerade den första handledningen för användningen av tolk. Nu funderar vi över problemet och håller på att förnya handledningen. Hörselvårdsförbundet har startat ett liknande projekt.

Allt som allt har Lokomotivprojektet ännu en hel del arbete framför sig på sitt eget område. De flesta grupperna har redan beslutat att fortsätta med sin verksamhet. Alla e som är med finner arbetet meningsfullt. ■

Vintermotion återigen i Pajulahti

Text: Katri Pyykkö, bilder: Heikki Majava

Traditionellt ha det ordnats vinterläger på Pajulahti idrottsinstitut i Nastola. Detta år hade inalles 9 lägerdeltagare. Dessa var Suoma-Isometsä, Olavi Eira, Martti Avila, Lauri Mäkinen, Väinö och Kaisa Romppanen, Kauko Ronkainen, Anita Palo och Jari Kalijärvi. Ledare för De Synskadades Förbund var Jaakko Tiittanen och för vår egen förening Heikki Majava.

I Pajulahti fungerar idrottsinstruktörstudierande som personliga ledare. *Det är roligt att snurra med iskarusellen när andra ger fart.*

Gruppbild

Så också detta år. 11 studerande deltog, 3 flickor och 8 pojkar. Studerandena tolkade och gav råd från hand till hand hur rörelserna skulle utföras och fungerade också som assistenter.

Enligt Martti Avila är det utmärkt att använda instruktörstuderandena efter som dessa får en kännedom om dövblinda under sin studietid. De vet sedan hur de skall fungera med dövblinda när de kommer ut i arbetslivet.

Före lägret fick studerandena också utbildning. De studerade dövblindhetskunskap och assistens. Dessutom fick de lära sig

teckenspråkets grunder så att de kunde kommunicera med de dövblinda och t.o.m. lite teckna. I bastun skrev man med stor bokstav i handen, berättar Martti men medger att färdigheten inte var så stor och kursen snabb, men det var bättre än ingenting.

Vi träffade alltid studerandena i aulan och därifrån guidade de vidare. Var och en som ville fick en egen guide.

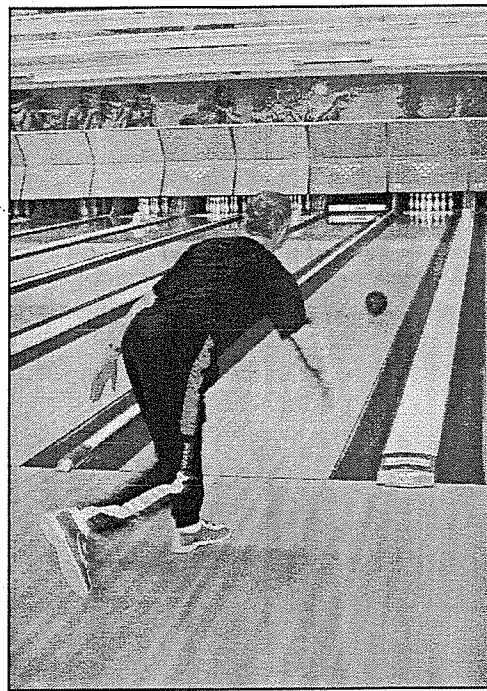
I år bestod programmet av skidåkning, vandring med snöskor, skridskoåkning, övningar i konditions-salen, bowling, vattengymnastik, redskapsgymnastik på ringar och

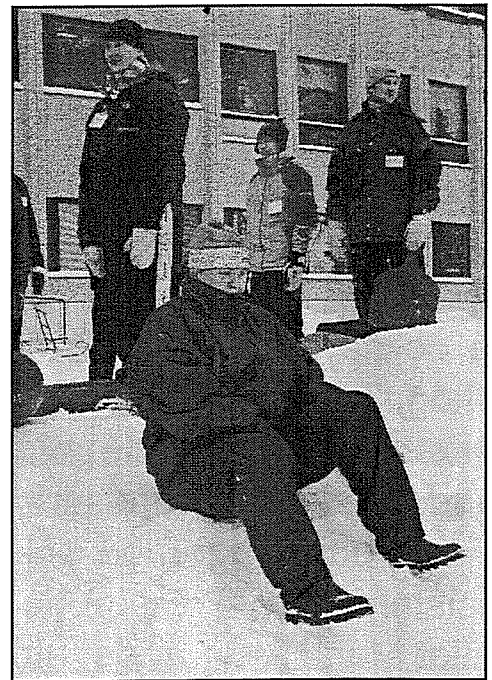
I vindskydd drack vi kaffe och åt korv. På bil

ribbstol samt avslappningsövningar. Också nykomlingarna greps av bowlingsflugan. Martti berättar nöjd att Vinö och Kaisa blev intresserade av bowling. Han själv har idkat bowling redan länge.

Martti var tredje gången på läger. Han tycker att motionslägret hör till de bästa läger som de dövblindas förening ordnar. Han säger så här: "Jag rekommenderar att också andra modigt ställer upp. Vi önskade oss i år många motionsalternativ och det fanns det. Man behöver inte delta i allt om man inte vill. Man behöver inte skrinna, man kan alternativt cykla eller gå stavgång. Det finns många alternativ."

Martti bowlar.

Anita tvekar: åka eller inte åka.

Enligt Martti är daglig motion viktig eftersom man inte kan försumma sin kondition. "Om man vill sköta sin kondition måste man idka motion. Annars försämras muskulaturen och man blir deprimerad. Om man rör på sig orkar man bättre på jobbet och annanstans." ■

Finlands Dövblindas rf styrelse 2004

Styrelsen för Finlands Dövblinda rf valdes enligt de nya stadgarna. Det betyder att endast två sakkunniga medlemmar finns med. F.ö. är sammansättningen densamma, d.v.s. 7 dövblinda medlemmar av vilka en är av medlemmarna vald ordförande. Höstmötet valde enhetligt Ulla Kungas till ordförande. Till viceordförande valdes Seppo Jurvanen. Som

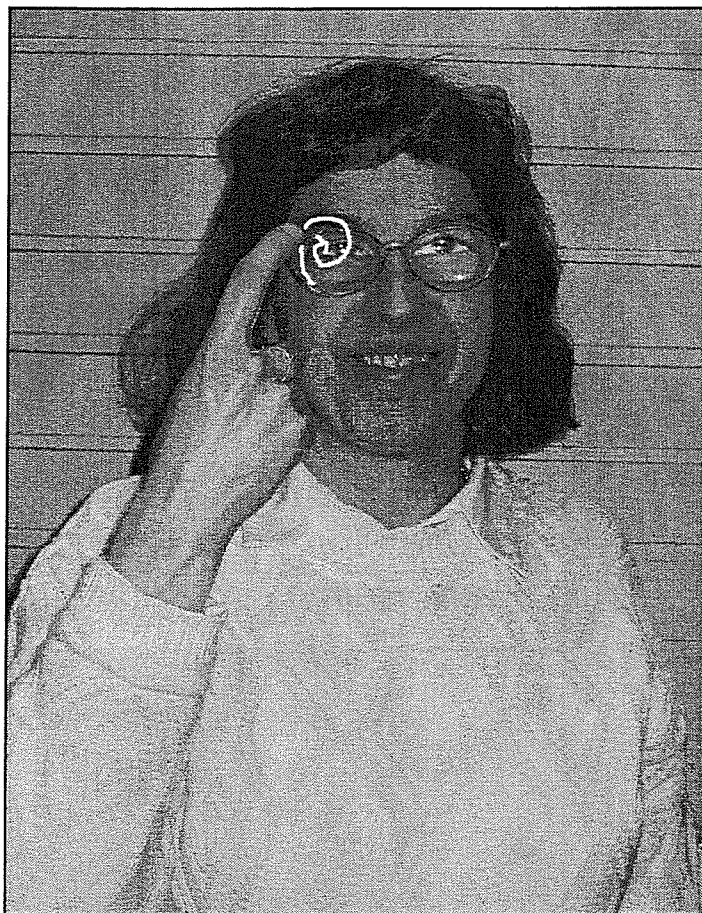
gamla medlemmar i styrelsen fortsätter Raimo Korpela, Tuula Hartikainen och Merja Vähämaa. Bland dem som stod i tur att avgå fortsatte Seppo och Seija Troyano. Ny medlem blev Kauko Ronkainen. Som sakkunnig medlem fortsatte Terhi Heikkilä. Den andra sakkunniga medlemmen är känt sedan gammalt Pauli Kelandar.

På bilden framme från vänster Ulla, Terhi och Seija. I bakre raden från vänster Merja, Seppo, Tuula, Pauli, Raimo och Kauko. (bild: R. Karisaari)

Månadens tecken

Månadens tecken är liris-centret d.v.s. de synskadades nya hus i Östra centrum i Helsingfors. liris-tecknet gör man genom att rulla högra handens pekfinger snabbt framför det högra ögat. Som modell på bilden Maritta Oksanen från Jyväskylä, bild: K. Pyykkö

KÄNSELSPRÖTET 30.årgången, ISBN 0358-2280,

Utgivare: Föreningen Finlands Dövblinda rf.

Redaktören: Chefredaktör Katri Pyykkö, tel. & texttel. (09) 54953521, Redaktör Raili Karisaari, tel. & texttel. (09) 54953521, email: tiedotus@kuurosokeat.fi och NKL frontdoor.

Redaktionsråd: Riitta Ruissalo (ord.för), Anu Jääskeläinen, Tuula Hartikainen, Pekka Juusola, Anu Mikkola, Raili Karisaari (sekr), Katri Pyykkö.

Årgång 150 mk. **Tidningen utkommer** 11 gånger om året med storskrift, punkter, som långsamt ljudband, som video samt, i NKL server och svenskspråkig översättning.

Abonemang och adressändring: Föreningen Finlands Dövblinda rf, Nylandsgatan 28, 00120 Helsingfors. Tel. (09)5495 350, texttel. (09)5495 3526, fax (09) 5495 3517, email: kuurosokeat@kuurosokeat.fi, Internet: <http://www.kuurosokeat.fi/se/>